

Научноизследователски проект „База данни „Български градове през Възраждането”

Ръководител на проекта:

Проф. дфн Иванка Янкова

Изпълнител:

Университет по библиотекознание и
информационни технологии (УНИБИТ)

Проектът е финансиран в конкурс „Стимулиране на научните изследвания в държавните висши училища” на Фонд „Научни изследвания” на Министерството на образованието, младежта и науката по Договор № Д 002-144/16.12.2008 г., Анекс № 1/ДОО2 ВУ/144/13.10.2011 г.

Научноизследователски проект „БД „Български градове през Възраждането“ – представяне

Периодът на Българското възраждане е обект на значими и многобройни изследвания. Развитието на българския град през Възраждането е тема, която обхваща няколко направления в българската научна литература, на всяко едно от които видни български учени и изследователи са посветили значителен брой трудове. Те обхващат теми като: състояние и развитие на българския възрожденски град и на неговата стопанска и етнодемографска характеристика; българската църковна и градска община; образование, наука, културни институти и духовен живот; поява на първите структури на гражданското общество и други.

Интересът на специалисти от различни научни области от България и от чужбина в това научно направление продължава да бъде много активен и задълбочен. Актуален днес е въпросът за приложението на информационните технологии в изследванията в областта на хуманитаристиката, за създаването на бази данни с научна информация и с дигитализирани документи в подкрепа на съвременното развитие на изследвателската дейност, международния научен обмен и научна комуникация. Необходимостта от създаването на такива дигитални ресурси е безспорна: от една страна за обезпечаването на изследователския процес (нуждите на научни звена в университети, академии и други изследователски центрове), а от друга – за целите на университетското образование по хуманитарни науки.

До началото на този проект, няма създаден дигитален информационен ресурс, който да дава аналитична и систематизирана информация за състоянието и развитието на българските градове през Възраждането и който да обезпечаваш нуждите на образованието и науката както в българските университети и научни институти, така и в изследователските центрове в чужбина. Налице бе солидно поставено начало – изданията “Българските градове през Възраждането: Истор., социол. и политол. изследване. Състав. И. Янкова и др., София, 2006 и книгата “Пламъци от пепелта: Встъпителен анализ към първата част на изследването “Българските градове през Възраждането”. С., 2006 от Минчо Семов и Иванка Янкова.

Проектната концепция “База данни “Българските градове през Възраждането” цели чрез използването на основния изследователски инструмент - анкетната карта, послужила при историческото, социалноикономическо и политологическо изследване на около 25 български градове и селища – да създаде нов, солиден информационен ресурс за 50 български града, който да обслужва нуждите на научните изследвания и на университетското образование.

Емпиричната база на научното изследване по настоящия проект включва данни за нови 25 български градове (Айтос, Горна Оряховица, Жеравна, Карнобат, Котел, Лясковец, Малко Търново, Несебър, Дупница, Елена, Трявна, Ямбол, Казанлък, Асеновград, Варна, Видин, Самоков, Севлиево, Трън, Хасково, Банско, Дряново, Тетевен, Троян, Чирпан), както и проучване на основните фактори, допринесли за успеха на българския възрожденски процес.

Научните задачи се изпълняват чрез прилагане на интердисциплинен изследователски инструментариум, включващ исторически, социологически и политологически методи за съпоставително изследване на развитието на 25 главни български градове през Възраждането на територията на днешната българска държава. Този подход позволява цялостно и комплексно проучване на новите

социално-икономически промени и фактори, които създават предпоставките за изграждането през XVIII-XIX век на български град от нов тип и изсявяване и обобщаване на спецификата на българския възрожденски град като нова за довъзрожденското общество материална, социална, културна и духовна среда.

Анкетната карта включва систематизирана информация по следните тематични раздели:

- Раздел 1: Природни дадености;
- Раздел 2: Население;
- Раздел 3: Селскостопанско развитие;
- Раздел 4: Занаяти;
- Раздел 5: Търговия: внос – износ;
- Раздел 6: Организация на занаятите в еснафи;
- Раздел 7: Обществен живот;
- Раздел 8: Административна власт;
- Раздел 9: Градският живот като бит;
- Раздел 10: Обществено-политически живот след Освобождението до учредяването на самостоятелна българска власт;
- Раздел 11: Обществено-политически живот след 1878 г. до началото на XX век.

В анкетната карта се работи с отворени въпроси, което дава възможност да се направят сравнения и обобщения, които да имат описателен и съпоставителен характер.

Иновативното приложно решение, което проектът предлага, е представяне на този богат систематизиран информационен масив в база данни „Българските градове през Възраждането“ (CD), която съдържа информация за 50 български града. Базата позволява да се достига до систематизирани търсения и резултати в полза на научни наблюдения. Акумулира се богат материал, който може да служи при други научни разработки в различни научни области – история, културология, филология, етнология, социология и т.н., и особено от гледна точка на история на науката.

Създава се и **дигиталната колекция “Българско възраждане”** в сайта на Университета по библиотекознание и информационни технологии (УНИБИТ), достъпна на адрес: <http://bgv.unibit.bg/>.

В рамките на проекта е разработено **ново учебно съдържание и учебни материали, приложени в учебни програми и в учебен практикум** на студенти от УНИБИТ (специалности: Библиотечен и информационен мениджмънт, Библиотекознание и библиография, Информационни фондове на културно-историческото наследство и други).

Организиран са семинари, текущи представяния за напредъка на проектите задачи и заключителна двудневна научна конференция на тема: **“Дигиталното настояще и дигиталното бъдеще: Икономически, културни, образователни, правни и технологични въздействия” (“ Digital Present and Digital Future: Economic, Cultural, Educational, Legal and Technological Impacts”)**, проведена на **9 и 10 април 2013 г.** в Метрополитън Хотел София с участието на над 50 лектори от България и чужбина.

Публикационната активност по проекта е свързана с издаването на: Том 2 на изследването "Българските градове през Възраждането", монографията "Топография на българската възрожденска просвета, култура и наука" с автор проф. д-р Иванка Янкова, сборник от научна конференция с международно участие на тема "Дигитално настояще и бъдеще : Икономически, културни, образователни, правни и технологични въздействия" и с многобройни научни доклади, изнесени на национални и международни научни форуми.

Проф. д-р Иванка Янкова представя Том 2 "Българските градове през Възраждането", 12.05.2010 г.

Научноизследователска дейност, издателска и публикационна активност по проект „Българските градове през Възраждането“ (CD)

Монографии и сборници:

Българските градове през Възраждането. Историческо, социологическо и политологическо изследване. Ч. 2. Състав. И. Янкова и др. София, УИ "Св. Кл. Охридски", 2010, 816 с.

Янкова, Иванка. Топография на българската възрожденска просвета, култура и наука. София, АИ „Проф. Марин Дринов“, 2013.

Дигитално настояще и бъдеще : Икономически, културни, образователни, правни и технологични въздействия : Сборник с материали от научна конференция с международно участие, 9-10 април 2013 г., Метрополитън Хотел, София / Състав. Р. Василева, С. Станчева. София, За буквите – О писменехъ. 2013.

Някои от научните публикации в рамките на проекта:

Тодорова, Тая. База данни "Списание "Български книжици" (1858-1862)": (Модел за приложение на информационните технологии в хуманитаристиката). // *Културно-историческото наследство: образователни и научноизследователски аспекти*. София: За буквите – О писменехъ, 2011, с. 95-103.

Янкова, Иванка. Дигитална колекция „Българско възраждане“ - концепция, развитие и обвързаност с учебния процес в УНИБИТ. // *Първа научна конференция по организация, управление и защита на КИН, София, 31.01.2011.* София, Земя, 2011, с. 267-274.

Yankova, Iv., Todorova, T. Digital Resources for Academic Education: Experiences from the Scientific Project 'Data Base Bulgarian Revival Towns'. // *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries : QQML e-Journal.* Vol. 1, Issues 1-3., ISAST, 2012, pp. 303-309. Retrived on 01.03.2013 <http://www.qqml.net/journal_issues.html>.

Yankova, Ivanka, Rumelina Vasileva, Stancheva Silvia. Learning by Doing in the Context of Modern Information and Media Literacy of Students in "Library and Information Management" in ULSIT Using the Digital Collection "Bulgarian Revival" // *Digital Presentation and Preservation of Cultural and Scientific Heritage.* Proceedings of International Conference, Veliko Tarnovo, Bulgaria, 18-21 September, 2012. Eds. R. Pavlov, P. Stanchev. Sofia, Institute of Mathematics and Informatics – BAS, 2012, pp. 112-122.

други.

Електронни ресурси:

База данни „Българските градове през Възраждането“ (CD)

Дигитална колекция „Българско Възраждане“: <http://bgv.unibit.bg/>

Дигиталната колекция „Българско възраждане“ в сайта на Университета по библиотекознание и информационни технологии (УНИБИТ) се създава в рамките на проекта „База данни „Българските градове през Възраждането“ (CD)“. Нашата цел е да дигитализираме, подобрени по темата, студии, статии, предговори и заключения на монографични изследвания, библиографии и други материали и източници, свързани с периода на Българското възраждане. Стремехът ни е да се акумулира богата база данни, която да служи в учебния процес и за научноизследователски задачи. Съдържанието на дигиталната колекция включва дигитализирани първоизточници или научни изследвания, свързани с Българското възраждане и в частност с проблематиката за състоянието и развитието на градовете ни през този исторически период.

Структурата е следната:

- Възрожденска периодика и книжнина;
- Изследвания на Българското възраждане;
- Библиографии;
- Интернет ресурси.

Тематичните акценти се определят от специализацията и състоянието на научното познание по темата у нас. Важно място се отделя на библиографските източници, които са от голямо значение и изворова база в преподаването и подготовката на редица дисциплини от учебния план на специалностите „Библиоте-

чен и информационен мениджмънт“, „Библиотекознание и библиография“, „Информационни фондове на културно-историческото наследство“, „Архивистика“, „Информационни ресурси на туризма“ и други в УНИБИТ. Чрез (био)библиографската справочна информация се систематизира и познанието върху периода на Българското възраждане, което е обект на значими и многобройни изследвания.

Дигиталната колекция „Българско възраждане“ в сайта на УНИБИТ осигурява лесен, удобен и неограничен достъп до информация за широк кръг потребители. В колекцията освен графични материали се предлагат и материали в текстови формат, удобни за ползване от незрящи читатели. Всички материали, достъпни чрез **дигиталната колекция „Българско възраждане“**: <http://bgv.unibit.bg/> (в случаите, когато това е необходимо), се дигитализират със съгласието на техните автори. Надяваме се,

че свободният достъп до страниците на дигиталната колекция няма да повлияе върху коректното ползване на авторските продукти.

Взаимодействия със студенти и докторанти в рамките на учебния процес

Упражнения по дисциплината „Дигитални ресурси за хуманитарните и социални науки“ с доц. д-р Таня Тодорова и студенти от специалност „Библиотечен и информационен мениджмънт“.

Упражнение по дисциплината „Библиографска култура“ с д-р Румелина Василева – тематични библиографски електронни ресурси, работа с дигитална колекция „Българско Възраждане“.

Самостоятелна работа на студенти с базата данни "Българските градове през Възраждането".

Проф. д-рн Иванка Янкова – лекция и демонстрация на тема "Същност и методология на дигиталната база "Българските градове през Възраждането" (CD)"

Заклучителна научна проява по проекта е двудневна конференция с международно участие на тема: **„Дигиталното настояще и дигиталното бъдеще: Икономически, културни, образователни, правни и технологични въздействия“** ("Digital Present and Digital Future: Economic, Cultural, Educational, Legal and Technological Impacts"), проведена на **9 и 10 април 2013 г.** в Метрополитън Хотел София.

Дискусиите са обособени в три тематични панела:

1-ва ТЕМА: Културни и образователни възможности на дигиталното настояще и дигиталното бъдеще.

2-ра ТЕМА: Икономически, правни и технологични аспекти на дигиталната ера. Приложение на информационните и комуникационните технологии в хуманитаристиката.

3-та ТЕМА: Изследвания на обществения живот и културните институции в българските градове през Възраждането.

Експерти, изследователи, библиотечни ръководители, специалисти и студенти от България, Турция, Сърбия, Иран и Индия представят своите научни тези или практически опит относно дигитализацията и разнообразните икономически, културни, образователни, правни и технологични въздействия, които оказват дигиталното настояще и дигиталното бъдеще.

Научните доклади и съобщения, които са 42 разработки по интердисциплинната проблематика, се издават в сборник.

Проект “База данни “Българските градове през Възраждането” (CD)”

Ръководител: проф. дфн Иванка Янкова

Изпълнител:

Университет по библиотекознание и
информационни технологии (УНИБИТ)

Договор № Д 002-144/16.12.2008 г., Анекс № 1/ДОО2 ВУ/144/13.10.2011 г., финансиран в конкурс „Стимулиране на научните изследвания в държавните висши училища“ на Фонд „Научни изследвания“ на Министерството на образованието, младежта и науката

март 2013 година